

**Edukacja medialna jako kapitał społeczno-kulturowy w społeczeństwach wiedzy.
Wnioski i rekomendacje po I Kongresie Edukacji Medialnej
(Kraków, 25-26 września 2014)**

1. Edukacja medialna stanowi **kluczowy obszar rozwoju kompetencji cywilizacyjnych** w społeczeństwie obywatelskim i społeczeństwach wiedzy. Powinna być integralną częścią polityki oświatowej i systemu edukacji na wszystkich etapach kształcenia oraz wpisana w ideę edukacji ustawicznej (*Long Life Learning*), zwłaszcza jako narzędzia służącego wyrównywaniu szans edukacyjnych oraz przeciwdziałającemu zjawisku wykluczenia cyfrowego.
2. Nadrzędnym celem edukacji medialnej jest kształcenie kompetencji zwanych medialnymi, cyfrowymi, e-kompetencjami, kompetencjami medialnymi i informacyjnymi. Bez względu na to, w jaki sposób są one nazywane, ich istotą powinno być kształcenie „o mediach, poprzez media, dla i do mediów”.
3. Edukacja medialna musi być rozpatrywana w całościowym, interdyscyplinarnym ujęciu, a nie jako samodzielne spojrzenie psychologiczne, socjologiczne, pedagogiczne lub medioznawcze (nawet jeśli jest ono pogłębione). Tak wypracowane **społeczno-humanistyczne podejście** do edukacji medialnej należałoby skonfrontować z podejściem technologicznym, tak by przedstawiciele obu tych kierunków podjęli dialog i współpracę. Jest to niezbędne, jeżeli chcemy nauczyć się całościowo rozkodowywać teksty medialne.
4. Edukacja medialna rozumiana jako proces kształcenia złożonych kompetencji powinna mieć charakter stosowany i być użyteczna w rozwijaniu różnych kompetencji człowieka (m.in. społecznych, kulturowych, obywatelskich, komunikacyjnych). Powinna również modyfikować treści i formy kształcenia stosownie do możliwości poznawczych, emocjonalnych i społecznych odbiorców.
5. Edukacja medialna powinna korespondować ze zjawiskami współczesnej kultury medialnej określanymi jako *kultura konwergencji*, *kultura uczestnictwa*, *kultura 2.0*. Ich wspólnym mianownikiem jest aktywność jej uczestników jako konsumentów i producentów treści zarazem.
6. Edukacja medialna nie powinna pomijać kwestii związanych z politycznymi i biznesowymi uwarunkowaniami mediów, stąd też pojawia się konieczność kształcenia w zakresie rozumienia zjawisk związanych z ekonomiką mediów oraz umiejętności krytycznego myślenia i analizowania przekazów medialnych w tym kontekście. Powinno się zatem odślaniać społeczne, polityczne, ekonomiczne, językowe uwarunkowania

funkcjonowania mediów, zwłaszcza relacje władzy i własności w mediach oraz kreowanie obrazu świata poprzez media.

7. Aspekt prawno-autorski powinien być pełnoprawnym elementem edukacji medialnej i kształcenia kompetencji medialnych. Dotyka on m.in. tak ważnego zagadnienia jak dozwolony użytek osobisty i dozwolony użytek edukacyjny oraz otwarte zasoby edukacyjne, z istnienia których wielu nauczycieli nie zdaje sobie sprawy.
8. Edukacja medialna jest i wciąż powinna być realizowana wielotorowo: w formie edukacji nieformalnej (np. w rodzinie, w grupach koleżeńskich i rówieśniczych czy poprzez działalność edukacyjną organizacji pozarządowych i instytucji kultury), edukacji formalnej (np. w szkołach i uczelniach) i edukacji pozaformalnej (jako proces niesystematyczny, niezorganizowany, odbywający się przez całe życie).
9. W edukacji formalnej należy rozważyć stworzenie **spójnego programu nauczania** w zakresie edukacji medialnej w obrębie różnych dydaktyk przedmiotowych, a zwłaszcza języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie, wychowania plastycznego, wychowania muzycznego, wychowania technicznego i informatyki. Taki spójny program umożliwiłby kształcenie różnych kompetencji medialnych potrzebnych do swobodnego funkcjonowania w życiu społecznym, obywatelskim czy kulturowym. Należy przy tym pamiętać o dostosowywaniu treści i form kształcenia do możliwości poznawczych, emocjonalnych i społecznych odbiorców.
10. Edukacja medialna jest również wyzwaniem dla psychologów i pedagogów szkolnych z uwagi na profilaktykę i uczenie prorozwojowych zachowań medialnych i bezpiecznego używania mediów (przeciwdziałanie zjawisku cyberagresji i cyberprzemocy oraz uzależnieniom behawioralnym). Ponadto warto jest pokazywać pozytywne sposoby wykorzystywania mediów i nowych technologii zarówno przez samych uczniów, ich nauczycieli, jak i funkcjonujących w szkole psychologów i pedagogów.
11. Media i nowe technologie nie są panaceum leczącym wszelkie problemy edukacyjne, jednak bez odpowiedniego poziomu wyposażenia placówek szkolnych edukacja medialna nie jest możliwa do prowadzenia. Internet nie tylko nie okazał się wielkim wyrównywaczem szans, ale przyczynia się do powstawania nowych podziałów społecznych i wykluczenia cyfrowego. Rozwiązaniem jest, oprócz zapewniania i systematycznego aktualizowania infrastruktury, przede wszystkim inwestowanie w edukację, w tym w edukację edukatorów i nauczycieli dydaktyk przedmiotowych.

Tekst opublikowany na wolnej licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa na Tych Samych Warunkach (CC BY-SA).